

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Identifikacijska
naljepnica

PAŽLJIVO NALIJEPI

FILOZOFIJA

DRŽAVNA MATURA

šk. god. 2025./2026.

FIL.65.HR.R.K1.28

65204

Način označavanja odgovora na listu za odgovore:

Način ispravljanja pogrešaka na listu za odgovore:

Način ispravljanja pogrešaka u ispitnoj knjižici i na listu za čistopis:

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

DRŽAVNA MATURA

FILOZOFIJA

1 2 3 4 5 7 8 9 0

Identifikacijska naljepnica
PAŽLJIVO NALIJEPI!

F
I
L
1

List za odgovore

D-S065

1.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
2.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
3.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
4.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
5.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
6.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
7.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
8.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
9.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
10.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
11.	A	B	C	D	E	F		
1.	☐	☐	☐	☐	☐	☐		
2.	☐	☐	☐	☐	☐	☐		
3.	☐	☐	☐	☐	☐	☐		
4.	☐	☐	☐	☐	☐	☐		
12.	A	B	C	D	E	F		
1.	☐	☐	☐	☐	☐	☐		
2.	☐	☐	☐	☐	☐	☐		
3.	☐	☐	☐	☐	☐	☐		
4.	☐	☐	☐	☐	☐	☐		

Šifra ocjenjivača: _____

FIL.65.HR.R.L1.02

65205

NE FOTOKOPIRATI
OBRAZAC SE ČITA OPTIČKI

NE PISATI PREKO
POLJA ZA ODGOVORE

Označavati ovako: **X**

F I L 1

13. Popunjava ocjenjivač 0 ☐ 1 ☐ NO ☐14. Popunjava ocjenjivač 0 ☐ 1 ☐ NO ☐15. Popunjava ocjenjivač 0 ☐ 1 ☐ NO ☐16. Popunjava ocjenjivač 0 ☐ 1 ☐ NO ☐17. Popunjava ocjenjivač 0 ☐ 1 ☐ NO ☐18. Popunjava ocjenjivač 0 ☐ 1 ☐ NO ☐19. Popunjava ocjenjivač 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ NO ☐20. Popunjava ocjenjivač 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ NO ☐

PRITISNUTI OVDJE I OTRGNUTI!

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

DRŽAVNA MATURA

FILOZOFIJA

Zadatak esejskoga tipa OCJENJIVAČ **1**

1 2 3 4 5 7 8 9 0

Identifikacijska naljepnica
PAŽLJIVO NALIJEPI!

F
I
L
2

PRAZAN LIST ☐

D-S065

1.

Primjerena
upotreba
pojmov

Pojam 1	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐
Pojam 2	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐
Pojam 3	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐
Pojam 4	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐
Pojam 5	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐
Pojam 6	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐

2.

Argumentacija

Problem 1	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐
Problem 2	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐
Problem 3	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐
Problem 4	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐
Problem 5	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐

3.

Primjerenost
primjera
i navoda

0 ☐ 1 ☐ 2 ☐

4.

Kompozicija

1. Postavljanje problema	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐
2. Razrada problema	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐
3. Zaključak	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐

Šifra ocjenjivača: _____

FIL.65.HR.R.E2.01

65206

NE FOTOKOPIRATI
OBRAZAC SE ČITA OPTIČKI

NE PISATI PREKO
POLJA ZA ODGOVORE

Označavati ovako: ☒

F I L 2

PRITISNUTI OVDJE I OTRGNUTI!

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

DRŽAVNA MATURA

FILOZOFIJA

Zadatak esejskoga tipa OCJENJIVAČ **2**

1 2 3 4 5 7 8 9 0

Identifikacijska naljepnica
PAŽLJIVO NALIJEPITI!

F
I
L
2

PRAZAN LIST ☐

D-S065

1.

Primjerena
upotreba
pojmov

Pojam 1	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐
Pojam 2	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐
Pojam 3	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐
Pojam 4	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐
Pojam 5	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐
Pojam 6	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐

2.

Argumentacija

Problem 1	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐
Problem 2	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐
Problem 3	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐
Problem 4	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐
Problem 5	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐

3.

Primjerenost
primjera
i navoda

0	☐	1	☐	2	☐
---	--------------------------	---	--------------------------	---	--------------------------

4.

Kompozicija

1. Postavljanje problema	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐
2. Razrada problema	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐
3. Zaključak	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐

Šifra ocjenjivača: _____

FIL.65.HR.R.F2.01

65207

NE FOTOKOPIRATI
OBRAZAC SE ČITA OPTIČKI

NE PISATI PREKO
POLJA ZA ODGOVORE

Označavati ovako: **X**

FIL2

OPĆE UPUTE

Pozorno pročitajte sve upute i slijedite ih.

Ne okrećite stranicu i ne rješavajte zadatke dok to ne odobri voditelj ispitne prostorije.

Ispit traje **150** minuta.

Dobro rasporedite vrijeme kako biste mogli riješiti sve zadatke.

Ispred svake skupine zadataka uputa je za rješavanje. Pozorno je pročitajte.

Esej napišite slijedeći priloženu uputu i smjernice za pisanje eseja.

Esej obvezno napišite na list za čistopis u ovoj ispitnoj knjižici.

Pišite čitko. Esej će se bodovati s nula (0) bodova ako je nečitko napisan.

Možete pisati po listu za koncept, ali se njegov sadržaj neće bodovati.

Na 2. stranici ove ispitne knjižice prikazani su način označavanja odgovora i načini ispravljanja pogrešaka. Pri ispravljanju pogrešaka potrebno je staviti paraf (isključivo skraćeni potpis, a ne puno ime i prezime).

Upotrebljavajte isključivo kemijsku olovku kojom se piše plavom ili crnom bojom.

Kad riješite zadatke, provjerite odgovore.

Provjerite jeste li nalijepili identifikacijske naljepnice na sve ispitne materijale.

Želimo Vam mnogo uspjeha!

Ova ispitna knjižica ima 22 stranice, od toga 4 prazne.

I. Zadatci višestrukoga izbora

U sljedećim zadatcima od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.
Točne odgovore morate označiti znakom X na listu za odgovore.
Točan odgovor donosi jedan bod.

1. Koje je od navedenih pitanja u središtu filozofije miletske škole?

- A. Koji su izvori spoznaje?
- B. Što je prapočelo svijeta?
- C. Postoji li slobodna volja?
- D. Kako se definira ljepota?

(1 bod)

2. Pozorno pročitajte iskaz.

Na temelju trenutalnoga položaja zvijezda na noćnome nebu može se s nepobitnom sigurnosti odrediti sve njihove buduće položaje.

Koje od navedenih stajališta podrazumijeva navedeni iskaz?

- A. nihilizam
- B. skepticizam
- C. voluntarizam
- D. determinizam

(1 bod)

3. Koji je od navedenih sudova, prema Kantovoj spoznajnoj teoriji, analitički sud *a priori*?

- A. Jabuka je crvena.
- B. Tlak zraka je visok.
- C. Atletičar je sportaš.
- D. Pisaći stol je drven.

(1 bod)

4. Koja se teorija istine temelji na shvaćanju prema kojemu je istina podudarnost ili slaganje između sudova i objektivne stvarnosti?

- A. pragmatička teorija istine
- B. adekvacijska teorija istine
- C. koherencijska teorija istine
- D. konstruktivistička teorija istine

(1 bod)

5. Koji je od navedenih iskaza moralni sud?

- A. Državne i lokalne vlasti trebaju odgovorno osmisliti i pravedno provoditi program priuštivoga stanovanja.
- B. U Republici Hrvatskoj gradi se više stambenih jedinica u urbanim centrima negoli u prigradskim naseljima.
- C. Stambene jedinice s kvalitetnom toplinskom izolacijom značajno doprinose uštedi energije i smanjenju troškova grijanja i hlađenja.
- D. Građevinarstvo je tehnički zahtjevna i organizacijski složena gospodarska djelatnost, ali je istodobno i visokoprofitabilna.

(1 bod)

6. Koji je od navedenih filozofa primjenjivao hedonistički izračun kao kriterij prosudbe moralne vrijednosti djelovanja?

- A. Friedrich Nietzsche
- B. Immanuel Kant
- C. Jeremy Bentham
- D. John Rawls

(1 bod)

7. Kako se naziva područje etičke teorije u kojemu se **ne propisuju** norme moralnoga djelovanja, nego se propituje značenje moralnih iskaza?

- A. metaetičko područje
- B. deontološko područje
- C. utilitarističko područje
- D. hedonističko područje

(1 bod)

Filozofija

8. Kako se naziva zamišljeni sporazum pojedinaca kojim se odriču prirodnih sloboda radi uspostavljanja političke zajednice koja osigurava opće dobro i zajedničke interese?

- A. volja svih
- B. opća volja
- C. društveni ugovor
- D. preklapajući konsenzus

(1 bod)

9. Kako se naziva filozofsko-političko učenje prema kojemu su tradicionalne vrijednosti jamac stabilnosti društva te se zbog toga odbacuju nagle i radikalne promjene?

- A. anarhizam
- B. socijalizam
- C. komunizam
- D. konzervativizam

(1 bod)

10. Tko je suvèrèn u demokratskome političkom poretku?

- A. vlada
- B. narod
- C. parlament
- D. predsjednik

(1 bod)

II. Zadatci povezivanja

U sljedećim zadacima **svaki** sadržaj označen brojem povežite **samo s jednim** odgovarajućim sadržajem koji je označen slovom.

Dva sadržaja označena slovom ne mogu se povezati.

Točne odgovore morate označiti znakom X na listu za odgovore.

Svaki točan odgovor donosi jedan bod.

11. Svaki navedeni metafizički pojam povežite s odgovarajućim suprotnim pojmom.

1. nužnost
2. monizam
3. imanentnost
4. materijalizam

- A. idealizam
- B. slučajnost
- C. pluralizam
- D. panteizam
- E. determinizam
- F. transcendentnost

(4 boda)

12. Svaku navedenu karakterističnu filozofsku tvrdnju povežite s odgovarajućim filozofom.

1. U idealnoj državi filozofi su vladari.
2. Carstvo slobode nastupa nakon carstva nužnosti.
3. Državno tijelo predstavlja, dakle, također moralno biće s jednom voljom, a ta opća volja predstavlja za sve članove države mjeru pravde i nepravde.
4. Pravednost kao pravičnost ključna je vrlina političkih institucija.

- A. Aristotel
- B. Jean J. Rousseau
- C. John Locke
- D. John Rawls
- E. Karl Marx
- F. Platon

(4 boda)

III. Zadatci kratkoga odgovora

U sljedećim zadacima odgovorite kratkim odgovorom (riječju, s nekoliko riječi ili jednostavnom rečenicom).
Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u ovoj ispitnoj knjižici.
Svaki točan odgovor donosi jedan bod.

13. Koji je pojam, prema Spinozinom panteističkom učenju, istovjetan beskonačnoj i vječnoj prirodi?

(1 bod)

14. Kako se naziva Hegelovo ontološko stajalište prema kojemu je svijet umno uređena cjelina jer ono što je umno to je zbiljsko, a ono što je zbiljsko, to je umno?

(1 bod)

15. Kako se naziva spoznajno-teorijsko stajalište prema kojemu **nije** moguća sigurna i objektivna spoznaja jer je svakoj tvrdnji moguće suprotstaviti podjednako izvjesnu protutvrdnju?

(1 bod)

16. Koji epistemološki pojam označava istinito i opravdano vjerovanje, a koje nije nastalo slučajno?

(1 bod)

17. Kako se, prema Immanuelu Kantu, nazivaju vrste etika prema kojima se moralne norme **ne izvode** iz ljudske racionalnosti, nego iz religijskih zapovijedi, društvenih normi i zakona?

(1 bod)

18. Koji je novovjekovni filozof politike, autor djela *Vladar*, zagovarao tezu prema kojoj su za osnutak i održanje političke zajednice dopuštena i opravdana sva raspoloživa sredstva?

(1 bod)

IV. Zadatci produženoga odgovora

U sljedećim zadacima odgovorite s nekoliko rečenica, jasno i sažeto, usmjeravajući se na ono što je bitno za zadatak.

Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u ovoj ispitnoj knjižici.

Točan odgovor donosi jedan, dva ili tri boda.

19. Ukratko objasnite pojmove „normativna etika”, „deskriptivna etika” i „metaetika”.

1. „normativna etika”:

(1 bod)

2. „deskriptivna etika”:

(1 bod)

3. „metaetika”:

(1 bod)

20. Pozorno pročitajte rečenicu:

Kuhinjska žlica je vrsta pribora za jelo s proširenom ovalnom udubinom i izduženom tankom drškom.

U navedenoj rečenici, prema Aristotelovoj metafizici, određen je formalni ili oblikovni uzrok kojim se objašnjavaju bitna svojstva ili oblik pojedinačno postojećega bića.

Ukratko objasnite na navedenome primjeru kuhinjske žlice preostala tri Aristotelova uzroka kojim se objašnjava bit pojedinačno postojećih bića.

1. drugi uzrok:

(1 bod)

2. treći uzrok:

(1 bod)

3. četvrti uzrok:

(1 bod)

V. Zadatak esejskoga tipa

Pozorno pročitajte navedeni tekst. Prema ponuđenim smjernicama napišite esej s jasnom strukturom: uvodnim dijelom (postavljanjem teze ili hipoteze), središnjim dijelom (analizom i argumentacijom) i zaključkom (sintezom).

Tema eseja: **Prednosti i rizici umjetne inteligencije**

Milijarde sati ljudskih života troše se, mijenjaju, iskrivljuju i obogaćuju tim postojećim tehnologijama. One dominiraju i poslovnim i privatnim dijelovima našeg života. Zaokupljaju naš um i svaki kutak našeg svijeta, od hladnjaka, mjerača vremena, garažnih vrata i slušalica do vjetroturbina. Oblikuju cijelu arhitekturu modernog života. Mobiteli su prva stvar koju ugledamo ujutro i posljednja koju ugledamo uvečer prije spavanja. Tehnologije su zahvatile svaki aspekt ljudskog života: pomažu nam pronaći ljubav i nove prijatelje dok napajaju opskrbe lance. Utječu na to tko će biti izabran na izborima i kako ćemo i gdje investirati novac, na samosvijest naše djece, na našu modu, hranu i sve ostalo.

Netko iz poratnog svijeta bio bi zaprepašten razinom dosega nečega što se nekoć doimalo kao usko specijalizirana tehnologija. Nevjerojatna računarska sposobnost širenja i napredovanja eksponencijalnom brzinom, širenja i razvijanja u gotovo svakom aspektu života, postala je dominantna činjenica moderne civilizacije. Nijedan se prethodni val nije tako brzo raširio, ali povijesni obrasci ipak se ponavljaju. U početku se sve doima nemoguće i nezamislivo. A onda postane neizbježno. A svaki sljedeći val veći je i snažniji. (...)

Pionirsko istraživanje sigurnosti AI (*artificial intelligence*, odnosno *umjetna inteligencija*) još je nerazvijeno, inovativno područje usredotočeno na napore da se spriječe svi autonomniji sustavi da se razviju onkraj naše sposobnosti da ih razumijemo i kontroliramo. Ova pitanja oko usklađivanja i vrijednosti vidim kao podvrstu šireg problema obuzdavanja. Dok se milijuni ulažu u robotiku, biotehnologiju i umjetnu inteligenciju, relativno mali iznosi troše se na tehničku sigurnost neophodnu za uspješno obuzdavanje. Glavni nadglednik biološkog oružja, primjerice Komisija za biološko oružje, ima budžet 1,4 milijuna i samo četiri stalno zaposlena djelatnika – manje od prosječnog McDonald'sa.

Broj istraživača koji se bave sigurnošću AI još je zanemariv: porastao je od oko stotinu po vrhunskim laboratorijima diljem svijeta u 2021. godini na 3 do 4 stotine u 2022. godini. Uzmemo li u obzir da danas postoji oko 30 do 40000 istraživača umjetne inteligencije (i sličan broj ljudi sposobnih sastaviti DNK), to je šokantno malo. Čak i kad bi im se broj udeseterostručio – što nije vjerojatno s obzirom na usko grlo broja stručnjaka – ne bi ih bilo dovoljno za suočavanje s ovako ozbiljnim problemom. U usporedbi s magnitudom onoga što bi moglo krenuti po zlu, istraživanje i sigurnosti i etike umjetne inteligencije je marginalno. Samo mali broj ustanova, zahvaljujući ograničenim resursima, ozbiljno vodi računa o problemima tehničke sigurnosti. Pa ipak, sigurnosne odluke koje donosimo danas promijenit će budući smjer tehnologije i čovječanstva.

(...) Sama uporaba riječi *etika* u ovom kontekstu priskrbila bi mi začuđene poglede; danas je, nažalost, u opasnosti da postane još jedna pomodna riječ koja se pretjerano upotrebljava. Ipak, dovela je do stvarne promjene omogućivši smislenu raspravu i pobijanje. Obećavajuće je da su se

istraživanja etičke umjetne inteligencije naglo proširila – peterostruko u objavama od 2014. godine. Na industrijskoj strani porast je još brži; istraživanja etičke umjetne inteligencije uza sudjelovanje industrije iz godine u godinu rastu 70 posto. Nekoć je bilo čudno zateći moralne filozofe, politologe i kulturne antropologe u tehnološkom području, danas već manje. Međutim, glavni nedostaci u iznošenju netehničkih perspektiva i unošenju različitih glasova u rasprave još su previše uobičajeni: obuzdana tehnologija projekt je koji zahtijeva različite discipline i perspektive. Proaktivno zapošljavanje za te zadatke je nužno.

U svijetu ukorijenjenih poticaja i nedovoljne regulacije tehnologija treba kritičare ne samo izvana nego i iznutra. (...)

Sigurna, obuzdana tehnologija je poput liberalne demokracije – nije konačno, završno stanje; to je trajan proces, osjetljiva ravnoteža koja se mora aktivno održavati i štiti. Ne postoji trenutak u kojem ćemo moći reći, eto, riješili smo problem širenja tehnologije! Umjesto toga, moramo pronaći prohodnu stazu, osigurati da je dovoljan broj ljudi posvećen održavanju beskrajske ravnoteže između otvorenosti i zatvaranja.

Umjesto prolaza koji implicira jasan smjer putovanja, obuzdavanje zamišljam kao usku opasnu stazu obavijenu maglom, sa strmim provalijama s obje strana, na korak od katastrofe ili distopije; ne vidi se daleko naprijed, a dok koračate, put zavija i skreće te postavlja neočekivane zapreke.

S jedne strane, potpuna otvorenost svim eksperimentima i razvoju recept je za katastrofu. Kad bi se svatko na svijetu igrao nuklearnim bombama, u jednom bi trenutku izbio nuklearni rat. Otvorenost je bila blagodat za tehnološki razvoj i poticaj općem razvoju. Ali to nije primjerena filozofija za moćne modele umjetne inteligencije ili sintetske organizme; ovdje bi to trebalo biti zabranjeno. Te se tehnologije ne bi trebale dijeliti, a kamoli upotrebljavati ili razvijati, bez strogih kontrolnih mehanizama. (...)

Nadolazeći val promijenit će svijet. Na kraju, ljudi možda više neće biti glavni planetarni pokretači, kao što smo na to bili naviknuti. Živjet ćemo u epohi u kojoj većina naše dnevne interakcije neće biti s drugim ljudima nego s umjetnom inteligencijom. To može zvučati čudno, ili zastrašujuće, ili apsurdno, ali to se događa. Pretpostavljam da već dobar dio dana provodite pred ekranom. Zapravo, možda više vremena provodite zureći u zaslone računala nego u bilo koju osobu, uključujući supružnika i vlastitu djecu.

uređeno prema: Mustafa Suleyman, *Nadolazeći val*

Smjernice za pisanje

U eseju odredite pojmove:

- raširenost i doseg tehnologije
- neizbježan razvoj umjetne inteligencije
- opasnost od umjetne inteligencije
- problemi sigurnosti života
- etika umjetne inteligencije
- obuzdavanje tehnologije za dobrobit čovječanstva.

U eseju odgovorite na postavljena pitanja i zadatke:

1. Objasnite zašto je, prema autoru teksta, daljnji razvoj umjetne inteligencije istodobno potreban, neizbježan i riskantan.
2. Objasnite kako umjetna inteligencija negativno utječe na ljudski način života i zašto, prema autoru teksta, može ugroziti čovječanstvo.
3. Objasnite na koje bismo sve načine, prema autoru teksta, trebali nadzirati razvoj i utjecaj umjetne inteligencije te koju ulogu u tome imaju netehničke discipline.
4. Objasnite zašto, prema autoru teksta, pitanje obuzdavanja tehnologije nema konačno rješenje nego je stvar dinamičke ravnoteže koju autor uspoređuje sa strmom stazom punom opasnosti.
5. Objasnite je li dopušteno, prema Vašem sudu, činiti sve ono što je tehnički moguće činiti odnosno zašto je danas područje tehničkoga napretka životno važan predmet etičkoga prosuđivanja.

Argumentaciju u eseju potkrijepite primjerima:

1. postignuća koja bi bilo nemoguće ostvariti bez ubrzanoga razvoja računalne tehnologije i umjetne inteligencije
2. situacija u kojima se umjetna inteligencija pokazala pogubnom za čovjeka.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Prazna stranica

Prazna stranica

Prazna stranica

Prazna stranica